

SOCIAL AND POLITICAL HISTORY

DOI: 10.46340/ephd.2020.6.3.1

Sergii Ilchyshyn

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8023-9721>

Research Institute of Ukrainian Studies of the Ministry of Education and Science of Ukraine

THE STRUCTURE OF THE GOVERNING BODIES OF EDUCATION IN THE STANISLAVSKY VOIVODESHIP ACCORDING TO ARCHIVAL MATERIALS. DESCRIPTION

Сергій Ільчишин

Науково-дослідний інститут українознавства Міністерства освіти і науки України

СТРУКТУРА КЕРІВНИХ ОРГАНІВ ОСВІТИ НА ТЕРЕНАХ СТАНІСЛАВСЬКОГО ВОЄВОДСТВА ЗА АРХІВНИМИ МАТЕРІАЛАМИ. ОПИС

Modern Ukrainian society faces problems in the field of education – both secondary, school, and higher. Educational reforms that have been taking place for several years cannot solve a number of problems. The task of historians to help modern educators to find answers to questions and the key to solving problems in this area. Currently, the educational trends of different epochs of the history of our country have been researched and analyzed. Studies have not only chronological, but also zonal, territorial division, the study examines various trends and aspects of education in the Stanislav Voivodeship. We set as the goal in our article to analyze the source documents related to the development of education in the Stanislav Voivodeship of the II Rzeczpospolita and are located in the State Archives of Ivano-Frankivsk region (hereinafter – DAIFO). We strive to familiarize the public with the educational structure in these areas and materials related to the internal work of educational institutions, which are available in the DAIFO and will be valuable for further research.

Keywords: education, archive, educational reforms, documents, archival materials, educational establishments.

Розглядаючи систему освіти на теренах західноукраїнських земель, слід зазначити, що згідно територіального поділу, освітою в краї опікувались спеціальні окружні шкільні ради. Окружні шкільні ради були створені для організації, керівництва та контролю за роботою всіх навчальних закладів державної та приватної форм власності на території свого округу. Станіславська окружна шкільна рада, до округу якої входили Станіславський і Тлумацький повіти, створена в грудні 1870 р.; Рогатинська, яка охоплювала Рогатинський і Перемишльський повіти, – в червні 1873 р. Згідно з указом австрійського імператора від 6 грудня 1887 р., кожен повіт повинен був становити самостійний шкільний округ з окремою окружною шкільною радою. Відповідно до розпорядження Міністерства віросповідань і освіти від 14 липня 1933 р. були утворені посади шкільних інспекторів¹. Через це решта повітових шкільних рад також припинили свою діяльність в 1933 р.

¹ Гнатів, В., Калюжна, Н., Соловка, Л. (2008). Державний архів Івано-Франківської області. Путівник. Фонди періоду до 1939 року, 1. *Архівні зібрання України*, 1, 223.

Згідно з наявних джерельних матеріалів, повітові шкільні ради у Державному архіві Івано-Франківської області представлені 4 фондами, 2148 одиницями зберігання, 1881–1937 років. До цих документів належать фонди: 273 – Богородчанська повітова шкільна рада, м. Богородчани Богородчанського повіту Станіславського воєводства Повітова Рада шкільна в Богородчанах¹, де містяться циркуляри, директивні вказівки, інструкції, повідомлення міністерств віросповідань і освіти, фінансів уряду Польщі, Крайової шкільної ради; повідомлення від 26 лютого 1921 р. про реорганізацію Крайової шкільної ради в Кураторію Львівського шкільного округу; інструкція про функції повітових і місцевих шкільних рад (1922); листування з установами, освітянськими закладами з питань шкільництва, внесення змін у програми навчання (про введення в школах вивчення основ сільського господарства), що було нововведенням у польському шкільництві міжвоєнного періоду. Фонди архіву містять документи також про затвердження бюджетів, будівництва, ремонт, відбудови, відновлення роботи, фінансово-матеріального забезпечення шкіл (про підтримку акції збору коштів на будівництво польських шкіл); організації шкільних ощадкас, додаткового харчування та страхування учнів; особового складу шкіл (прийому і звільнення з роботи, оплати праці, звільнення вчителів від виконання військової повинності вчителів, нагородження, надання відпусток, порушень трудової дисципліни (про функції, роботу та ліквідацію дисциплінарних комісій при повітових шкільних радах), всі дані передавались згодом до воєводського уряду, а окремі – найважливіші дані – до Кураторії Львівського шкільного округу м. Львова. Документи про керування освітнім процесом у краї представлені документами про складання іспитів і реорганізацію роботи кваліфікаційних комісій з прийому екзаменів у вчителів; організації періодичних нарад працівників освіти, з'їзду вчителів малювання (1923), конференції для інспекторів Львівського шкільного округу (1930), курсів для інструкторів та інших працівників органів освіти (програма курсів) та курсів з підвищення кваліфікації вчителів (список курсів, які діяли в Польщі в 1925 р.), курсів для керівників драматичних і хорових гуртків; сільськогосподарських курсів для вчителів; організації літніх таборів з військової підготовки, курсів протиповітряної оборони для вчителів і курсів для керівників скаутських загонів (1930 р.); роботу бібліотек, організації шкільних виставок та участі у роботі виставок у Львові, Познані.

Інформація про фізичне виховання шкільної молоді представлена класними журналами фізичного виховання та документами організації у школах гуртків «Ліги протиповітряної оборони держави», літніх таборів; організації й роботи курсів із ліквідації неграмотності для дорослих; протоколами нарад керівників державних закладів, органів освіти, конференцій та нарад працівників освітянських закладів, засідань вчительських гуртків з обміну досвідом та педагогічних гуртків Богородчанського повіту; протоколами засідань, планами роботи (1928), фінансовими звітами, інструкціями з діловодства, іменними списками членів Богородчанської повітової шкільної ради; справами про ліквідацію повітової шкільної ради в Богородчанах (1932 р.); листуванням Богородчанської повітової шкільної ради з дирекціями початкових шкіл, Богородчанським повітовим староством, місцевими шкільними радами, гмінними управами й іншими установами з питань розвитку освіти в повіті², що свідчить про тісну взаємодію шкільних закладів між собою та постійне інспектування останніх органами шкільної влади.

Цікавими для дослідників мають бути заяви українського населення з вимогами введення в школах української мови викладання. Також важливими є документи про діяльність початкових шкіл Богородчанського повіту: протоколи засідань місцевих шкільних та педагогічних рад, нарад вчителів, окремих батьківських зборів (с. Ляхівці); про будівництво (с. Дзвиняч, Молодків, Похівка, Старуня, Хмелівка, плани приміщень та кошториси на будівництво шкіл в селах Маркова, Росільна, Хмелівка), ремонт шкільних приміщень, кількісний та національний склад вчителів; документи про кількість, національний склад, успішність, відвідування, санітарно-гігієнічний стан учнів, про стан інфекційних захворювань в школах; матеріали та листування з питань відкриття початкових шкіл (с. Битків, Жураки, Заріччя) і фахової школи для молоді (м. Богородчани), реорганізації шкіл (с. Глибівка, Іваниківка, Лисець, Ляхівці, Нивочин, Саджава, Старі Богородчани, Старий Лисець) та закриття школи (с. Горохолина); інформації про виховні заходи, організації і роботу гуртків, стан шкільних бібліотек, організації і роботу шкільних ощадкас; інвентарні книги обліку майна шкіл (1925); книги обліку шкіл повіту, окремі навчальні плани, розклади занять, матеріали до виховних

¹Опис. Пол., укр. Мови. Богородчанська повітова шкільна рада, м. Богородчани Богородчанського повіту Станіславського воєводства Повітова Рада шкільна в Богородчанах. Ф. 273. 421 од. 3б., 1909-1933pp.

²Гнатів, В., Калюжна, Н., Соловка, Л. (2008). Державний архів Івано-Франківської області. Путівник. Фонди періоду до 1939 року, 1. *Архівні зібрання України*, 1, 224.

заходів, реферати, рецензії на підручники, журнали реєстрації занять, класний журнал початкової школи села Глибоке за 1932–1933 навчальні роки; список початкових шкіл повіту станом на 31 січня 1918 р.; книга обліку вчителів початкових шкіл повіту (станом на 1 січня 1922 р. та за 1929–1930 рр.); іменні списки членів місцевих шкільних рад (1925–1929); документи з особового складу шкіл (особові справи, анкетні та атестаційні листки, заяви, облікові картки, послужні та іменні списки вчителів (1919, 1921–1923, 1929–1930 рр.; список вчителів німецьких шкіл повіту (1926 р.) та список вчителів, яких без спеціального дозволу Міністерства віросповідань і освіти заборонено було приймати на роботу (1922–1928); листування з питань порушень службової дисципліни). В архіві області є листування з окремими особами з питань видачі свідоцтв про закінчення школи. Наявні відомості про дитячі будинки, дошкільні заклади Богородчанського повіту (в Богородчанах, Лисці, Монастирчанах): звіти повітового шкільного інспектора про результати перевірки роботи дитячого будинку в Богородчанах; статистичні дані про кількість дітей. Інформації дирекцій початкових шкіл про відвідування, успішність і національний склад слухачів курсів ліквідації неграмотності для дорослих. Листування з питань видачі дозволу на відкриття курсів єврейської мови в Богородчанах і Лисці з додатком списку учнів (Богородчани, 1922).

Фонди архіву містять окремі матеріали Крайового управління відбудови (лист з питань укладання переліку втрачених культурних цінностей для повернення їх Польщі згідно з Ризьким договором), Центрального бюро курсів для дорослих у Варшаві, «Польського краєзнавчого товариства», «Союзу вчителів загальних шкіл», «Товариства школи людової», «Громадського комітету підготовки жінок до захисту країни», «Червоного Хреста», «Малопольського сільсько-господарського товариства», організацій «Приятель дерев» та «Золотий Хрест», «Єврейського товариства початкової і середньої школи» (статут 1922 р.), культосвітніх товариств у селах Богородчанського повіту; інформація про туристичні будинки для молоді, які діяли в 1929 р. у Сілезькому воєводстві, документи про розвиток сільського господарства в Богородчанському повіті¹. Також для дослідників представлені відомості про роботу Рогатинської повітової шкільної ради, м. Рогатин Рогатинського повіту Станіславського воєводства представленні у фонді 271, та містять циркулярний лист про реорганізацію Львівської Крайової шкільної ради в Кураторію Львівського шкільного округу (1921).

Організаційна структура Кураторії Львівського шкільного округу в архіві представлена такими документами: положення про організаційну структуру та функції Рогатинської повітової шкільної ради (грудень 1921); проекти бюджетів та звіти про їх виконання, касова книга (1926–1929 р.); списки членів дисциплінарної комісії Рогатинської повітової шкільної ради; циркулярне розпорядження Кураторії Львівського шкільного округу про ліквідацію повітових шкільних рад і організацію шкільних інспекторатів (1933 р.); протоколи засідань комісії Рогатинської повітової шкільної ради з розгляду питання складання вчителями присяги на вірність ЗУНР (списки вчителів, які склали присягу; 1919 р.). Вимоги та заяви українського населення про відкриття початкових шкіл з українською мовою викладання; листування з Кураторією Львівського шкільного округу з питань введення у початкових школах польської й української мови викладання².

Циркуляри, директивні вказівки Міністерства віросповідань і освіти, Крайової шкільної Ради (від 1921 р. – Кураторії Львівського шкільного округу) та листування Рогатинської повітової шкільної ради з вищестоящими організаціями, Рогатинським повітовим староством, дирекціями початкових шкіл та іншими установами з питань діяльності початкових шкіл Рогатинського повіту: організації, фінансово-матеріального забезпечення та контролю за роботою шкіл; відбудови зруйнованих під час Першої світової війни шкіл, ремонту, будівництва і організації початкових шкіл (в селах Библо, Григорів, Загір'я Кукільницьке, Куропатники, Підбір'я, Посвірж, Руда, Стратин, Фирліїв, Чагрів, Явче) та реорганізації шкіл; навчального процесу мови викладання (зокрема, про введення в початкових школах польської і української мови викладання); проведення виховних заходів; особового складу³ стануть у пригоді дослідникам наповнення навчального процесу в українських та польських школах Станіславщини міжвоєнного періоду.

¹ Гнатів, В., Калюжна, Н., Соловка, Л. (2008). Державний архів Івано-Франківської області. Путівник. Фонди періоду до 1939 року, 1. *Архівні зібрання України*, 1, 225.

² Рогатинська повітова шкільна рада, м. Рогатин Рогатинського повіту Станіславського воєводства. Опис. Пол. Мова. Ф. 271, 541 од. Зб., 1908–1933 рр.

³ Гнатів, В., Калюжна, Н., Соловка, Л. (2008). Державний архів Івано-Франківської області. Путівник. Фонди періоду до 1939 року, 1. *Архівні зібрання України*, 1, 226.

Протоколи засідань місцевих шкільних і педагогічних рад початкових шкіл Рогатинського повіту; протоколи засідань, звіти та дані про роботу гуртків з підвищення кваліфікації, самоосвіти та обміну досвідом вчителів початкових шкіл; протоколи батьківських зборів (с. Бабухів, 1928 р.); акти інспекторських перевірок роботи шкіл; плани і кошториси витрат на будівництво і ремонт шкіл (с. Свистільники, Городків); плани розташування шкільних городніх ділянок; класні журнали (с. Різдв'яни); списки шкіл повіту; топографічна карта Рогатинського повіту з нанесенням сітки шкіл; документи з особового складу шкіл (відомості на виплату зарплати, дані та листування з питань порушень трудової дисципліни, наявність вакантних посад, послужні списки, атестаційні листи, заяви, особові справи, іменні списки вчителів та ін.); іменні списки дітей 1913–1925 років народження (с. Бовшів, Загір'я Княгиницьке, Журавеньки, Стратин, Різдв'яни, Руда, Явче) є цікавими історичними джерелами, завдяки яким можна аналізувати освітні тенденції в повітах Станіславщини. Річні звіти про діяльність в школах гуртків польської «Ліги протиповітряної оборони держави»; дані про шкільні ошадкаси; звіти про роботу шкільних бібліотек, читалень; документи про організацію вечірньої школи у м-ку Більшівці та фахової школи в Рогатині; дані про організацію курсів ліквідації неграмотності, кількість учнів на вечірніх загальноосвітніх курсах та матеріали про добудову приміщення для вечірніх курсів (м. Бурштин); протоколи засідань керівників фінансових і адміністративних органів Рогатинського повіту¹ дозволяють розкрити багатий матеріал із розвитку освіти Рогатинщини.

Фонд 270 – Станіславська повітова шкільна рада, м. Станіслав Станіславського повіту Станіславського воєводства. Повітова Рада шкільна в Станіславові² містить циркулярні розпорядження Міністерства віросповідань і освіти про реорганізацію Крайової шкільної ради в Кураторію Львівського шкільного округу (1921 р.), компетенцію і діяльність персонального відділу Кураторії. Також містяться документи діяльності Станіславської повітової шкільної ради: статут (1929 р.); циркулярні розпорядження Міністерства віросповідань і освіти про організацію при раді дисциплінарної комісії, Кураторії Львівського шкільного округу про ліквідацію з 1 квітня 1932 р. Богородчанської повітової шкільної ради; відомості на виплату зарплати та іменний список працівників (1930 р.); листування з питань роботи; циркулярні розпорядження делегування представників на загальнопольські з'їзди вчителів; протоколи вчительських конференцій, нарад директорів та вчителів початкових шкіл, літніх таборів з військової підготовки та фізичного виховання вчителів і учнів дозволять дослідникам взнати «освітню кухню» II Речі Посполитої з «середини», виділивши позитивні та негативні моменти такого устрою.

Цікавою для дослідників стане вивчення освітніх питань та тенденцій у II Речі Посполитій завдяки наявності глибокої документальної бази з широкою географією. Такими джерелами є документи з питань розвитку шкільництва та діяльності початкових шкіл Станіславського повіту. Циркулярні розпорядження Міністерства віросповідань і освіти, Крайової шкільної ради, Кураторії Львівського шкільного округу, Станіславської повітової шкільної ради та листування з Станіславським повітовим відділом самоврядування, гмінними управами, дирекціями початкових шкіл з питань роботи шкіл, організації навчально-виховного процесу введення польської і української мови викладання в початкових школах (заяви населення сіл Саджава, Драгомирчани, Темирівці про введення української та польської мови викладання (м. Галич); збору коштів для дітей-сиріт та дітей поляків-емігрантів з СРСР; адміністративно-організаційних і питань фінансово-матеріального забезпечення шкіл, збору коштів для «Товариства школи людової»; організації шкільних бібліотек; виділення земельних ділянок та будівництва (Блюдники, Боднарів, Бринь, Вікторів, Деліїв, Добровляни, Єзупіль, Залуква, Зигмунтівка, Кінчаки, Княгинин-Гірка, Козина, Колодіївка, Комарів, Крилос, Курипів, Маріампіль, Медуха, Межигірці, Микитинці, Нові Кінчаки, Опришівці, Павлівка, Пасічна, Пациків, Радча, Семаківці, Станіслав, Тисменичани, Угорники, Угринів Горішній, Угринів Шляхетський, Узинь, Хом'яків, Хоростків, Хриплин), організації (Блюдники, Боднарів, Бринь, Вовчинець, Дорогів, Галич, Княгинин-Місто, Комарів, Кремидів, Перлівці, Побережжя, Радча, Станіслав, Угорники, Чукалівка), реорганізації (Княгинин-Колонія, Галич, Станіслав, Угринів, Острів, Перлівці, Дубівці, Водники, Ганусівці, Кінчаки, Святий Станіслав, Мошківці, Суботів, Ямниця) та закриття окремих шкіл (приватних українських і єврейських шкіл у грудні 1919 р.

¹ Гнатів, В., Калюжна, Н., Соловка, Л. (2008). Державний архів Івано-Франківської області. Путівник. Фонди періоду до 1939 року, 1. *Архівні зібрання України*, 1, 227.

² Станіславська повітова шкільна рада, м. Станіслав Станіславського повіту Станіславського воєводства. Повітова Рада шкільна в Станіславові. Опис, огляд. Пол., кр.. Мови. Ф. 270, 755 од. зб., 1881-1937рр.

у Станіславі;¹ у Боднаріві, Ланах, Делієві, Маріамполі, Підлісках в зв'язку з епідеміями); особового складу (про організацію кваліфікаційної комісії з атестації вчителів початкових шкіл Станіславського воєводства (1927 р.); притягнення до відповідальності вчителів за співробітництво з російською армією під час військових дій періоду Першої світової війни; спостереження за окремими вчителями-українцями).

Кошториси витрат на будівництво (Кринос, Ямниця, Клепки); річні баланси, звіти дирекцій початкових шкіл про роботу, статистичні звіти про кількість шкіл, вчителів, дітей шкільного віку, учнів, національний склад, успішність, відвідування і санітарний склад учнів (про низьке відвідування в зв'язку з епідеміями тифу в 1920 р.); карти шкільних районів повіту (1933); списки шкіл.; список шкільних районів міста Станіслава (1932); плани приміщень (Клепки, Кринос, Вікторів, Ямниця); документи службового розслідування з питань ведення вчителем с. Залуква класного журналу на українській мові; заяви вчителів про прийом на роботу та ін.; іменні списки учнів окремих шкіл (Драгомирчани, Єзупіль, Побережжя, Павлівка, Радча, Станіслав, Тустань), дітей-сиріт. Документи про діяльність в школах «Пласту» (дані дирекцій шкіл про приналежність учнів до українського «Пласту»), «Союзу польських скаутів», циркулярні розпорядження з питань організації, протоколи засідань шкільних гуртків протиповітряної оборони та листування з питань їх діяльності; звіти про роботу гуртів Червоного Хреста².

Анкетні дані про дитячі будинки та дошкільні заклади Станіславського повіту (1921–1924). Статистичні дані про кількість дитячих садків в повіті (1929 р.); листування з питань організації в м. Станіславі дитячого садка (1931 р.). Дані про розташування сіл, економічне становище і національний склад населення Станіславського повіту (1930 р.). Розпорядження Станіславського воєводського управління з питань санітарно-гігієнічного стану міст і сіл воєводства (1928 р.)³.

Важливими документальними джерелами є інформативні матеріали про Тлумацьку повітову шкільну раду, м. Тлумач Тлумацького повіту Станіславського воєводства містяться у фонді 272⁴. Головними матеріалами є описи структури Кураторії Львівського шкільного округу (1921 р.); циркулярні розпорядження Кураторії Львівського шкільного округу про ліквідацію повітових шкільних рад і організацію окружних шкільних інспекторатів (1933 р.). Ці документи мають переважно схожий характер як і в Рогатинській повітській шкільній раді. Цікавими є протоколи засідань та звіти про роботу вчительських гуртків з обміну досвідом та гуртків з підвищення кваліфікації вчителів. Циркуляри, директиви, звіти та відомості Міністерства віросповідань і освіти, Кураторії Львівського шкільного округу, Тлумацької повітової шкільної ради та листування з Тлумацьким повітовим староством, гмінними управами, місцевими шкільними радами, дирекціями шкіл з питань роботи початкових шкіл Тлумацького повіту⁵.

Важливим є документи про введення української і польської мови викладання (копії інтерпеляцій депутатів сейму й сенату Польщі Михайла Черкавського та Сергія Козицького з питань переслідування директором школи в Нижневі Тлумацького повіту учнів, батьки яких вимагали введення української мови викладання в школі, та матеріали їх розгляду; заяви українського населення с. Пужники, Хотимир, Пилявщина про введення української мови викладання в школах); діловодства (про заборону використання бланків шкільних свідоцтв на українській мові, заборону використання української мови в службовому листуванні); організації окремих 4-класних та 7-класних шкіл (1925 р.); навчального процесу асигнування коштів на будівництво і утримання шкіл, ремонту, фінансово-матеріального забезпечення, будівництва шкіл (с. Буківна, Грабич, Грушка, Гринівці, Делева, Колінці, Ляцьке Шляхетське, Молодилів, Остриня, Отинія, Старі Кривотули, Струпків, Трояни (в т. ч. протоколи засідання комітету з побудови школи в с. Хоросна), відкриття (с. Золота Липа, Юрківка), організації (с. Костянтинівка, Могилки, Тлумач, Трояни, Закрівці, Антонівка, Яцівка), реорганізації (с. Пужники, Хотимир) та закриття шкіл (с. Красилівка, Баб'янка); їх особового складу (видачі посвідчень вчителям, укомплектування штатів шкіл, виборів членів

¹ Гнатів, В., Калюжна, Н., Соловка, Л. (2008). Державний архів Івано-Франківської області. Путівник. Фонди періоду до 1939 року, 1. *Архівні зібрання України*, 1, 229.

² Там само, 230.

³ Там само, 231.

⁴ Тлумацька повітова шкільна рада, м. Тлумач Тлумацького повіту Станіславського воєводства Ф. 272, 431 од. Зб., 1914-1933рр.

⁵ Гнатів, В., Калюжна, Н., Соловка, Л. (2008). Державний архів Івано-Франківської області. Путівник. Фонди періоду до 1939 року, 1. *Архівні зібрання України*, 1, 231.

місцевих шкільних рад, призначення і роботи директорів; порядку прийому на роботу вчителів, оформлення особових документів, оплати праці, стажу роботи, виходу на пенсію, порушень службової дисципліни та стягнень, нагородження, страхування та медичного обслуговування вчителів, проходження педагогічної практики; організації шкільних ошадкас; протоколи нарад вчителів та засідань педагогічних та місцевих шкільних рад початкових шкіл повіту. Протоколи батьківських зборів (с. Хотимир). Розклади уроків. Реферати вчителів з методики педагогіки. Інвентарні описи майна початкових шкіл Тлумацького повіту (1926, 1928 рр.), книг шкільних бібліотек (1926 р.). Кошториси витрат на будівництво шкіл (с. Грушка, Отинія, Остриня). Списки початкових шкіл. Плани приміщень шкіл (с. Делева, Отинія). Документи з особового складу (місячні відомості на виплату вчителям зарплати; особові справи, заяви, атестаційні листки, послужні списки, облікові картки, іменні списки вчителів, списки вчителів-практикантів). Іменні списки дітей 1913–1925 років народження. Листування з питань організації ремісничої школи в Тисмениці.

Документи про дитячі будинки Тлумацького повіту¹, анкетні дані, листування з питань асигнування коштів на відкриття дитячого будинку в Отинії, утримання дитбудинку в Тисмениці, організації школи при дитячому будинку в Тлумачі; списки дитбудинків повіту. План заходів з ліквідації неграмотності населення Тлумацького повіту. Відомості про розташування сіл, економічний стан та національний склад населення сіл Тлумацького повіту, про кількість, організацію й роботу хат-читалень культосвітніх товариств. Циркулярні розпорядження Кураторії Львівського шкільного округу про надання відомостей про організацію і роботу скаутських загонів та ліквідацію в школах осередків «Пласту»; листування з питань роботи гуртків протиповітряної оборони в школах повіту (статут польської «Ліги протиповітряної оборони держави»; список місцевих гуртків Ліги). Річні й кварталні звіти про роботу в школах Тлумача й Отинії гуртків Червоного Хреста. Короткий історичний нарис про м. Гданськ².

Наявні матеріали свідчать про серйозне ставлення місцевої шкільної адміністрації до виконання розпоряджень міністерства освіти та віросповідань та розпоряджень Львівської кураторії, також до дотримання польського шкільного законодавства та проведення чіткої навчальної та культурно-просвітницької роботи на місцях. Також матеріали архіву допоможуть дослідникам скласти повну картину господарсько-фінансової діяльності навчальних закладів Станіславського воєводства, співпрацю шкіл з українськими та польськими організаціями. Важливими для дослідників стануть документи, пов'язані з боротьбою українських культурно-освітніх товариств за українську школу та україномовну освіту загалом, дотримання культурно-освітніх прав українців та теренах міжвоєнної Польщі.

References:

1. Hnativ, V., Kaliuzhna, N., Solovka, L. (2008). *Derzhavnyi arkhiv Ivano-Frankivskoi oblasti. Putivnyk. Fondy periodu do 1939 roku, 1*. [State Archives of Ivano-Frankivsk region: Guide. Funds of 1939, 1]. *Arkhivni zibrannia Ukrainy*, [Archival collections of Ukraine], 1, 223-233. [in Ukrainian].
2. *Derzhavnyi arkhiv Ivano-Frankivskoi oblasti* [State Archiw of Ivano-Frankivsk region] *Opys. Pol., ukr. Movy. Bohorodchanska povitova shkilna rada, m. Bohorodchany Bohorodchanskoho povitu Stanislavskoho voievodstva Povitova Rada shkilna v Bohorodchanakh*. [Description. In Polish. Ukr. Languages. Bohorodchany County School Council, Bohorodchany, Borohodchany County, Stanislavsky Voivodeship. County School Board in Bohorodchany]. *F. 273. 421 od. Zb., 1909-1933.* [in Polish].
3. *Derzhavnyi arkhiv Ivano-Frankivskoi oblasti. Opys. Pol. Mova. Rohatynska povitova shkilna rada, m. Rohatyn Rohatynskoho povitu Stanislavskoho voievodstva* [State Archives of Ivano-Frankivsk region Rohatyn County School Council, Rohatyn, Rohatyn County, Stanisław Voivodeship]. *F.271, 541 od. Zb., 1908-1933.* [in Polish].
4. *Derzhavnyi arkhiv Ivano-Frankivskoi oblasti. Stanislavska povitova shkilna rada, m. Stanislav Stanislavskoho povitu Stanislavskoho voievodstva Povitova Rada shkilna v Stanyslavovi*. [State Archives of Ivano-Frankivsk region. Stanisław County School Council, Stanisław, Stanisław County, Stanisław Voivodeship County Council, School in Stanisław]. *F. 270, 755 od. zb., 1881-1937.* [in Polish].
5. *Derzhavnyi arkhiv Ivano-Frankivskoi oblasti*. [State Archives of Ivano-Frankivsk region] *F. 272, 431 od. Zb., 1914-1933.* [in Polish].

¹ Гнатів, В., Калюжна, Н., Соловка, Л. (2008). Державний архів Івано-Франківської області. Путівник. Фонди періоду до 1939 року, 1. *Архівні зібрання України*, 1, 232.

² Там само, 233.